

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

<p>Pest'a Domineca 22 mart. 3 aprilu</p>	<p>Va esi in fia-care domineca, cu portrete si alte ilustratiuni. In fia-care anu prenumerrantii capeta dóue tablouri pompóse.</p>	<p>Pretiuu pentru Austri'a pe ian.—jun. 4 fl. pentru tablou 80 cr. Pentru Romani'a pe ian.—jun. unu galbenu, pentru tablou trei sfanti.</p>	<p>Nr. 12.</p>	<p>Cancelari'a redactiunii Strat'a lui Leopoldu Nr. 33, unde sunt a se adresá manuscriptele si banii de prenumerratiune.</p>	<p>Prenumeratiunile se potu face la tóte postele. Pentru Romani'a in librari'a dloru Sococu et comp. in Bucuresci.</p>	<p>Anulu VI. 1870.</p>
--	--	---	--------------------	--	--	--------------------------------

Sé fondámu teatru natiunalu !

Sub impresiunea unei bucurii viue si satisfactiuni eclatante scriemu aceste síre...

„Familia“ adi are serbatóre...

Abié trecura câte-va luni, de candu in acestu organu de publicitate innaltiarámu modest'a nóstra vóce, propunendu natiunii realisarea unei idei salutarie, unei idei generale, unei idei romanesci; abié trecura câte-va luni, de candu pentru prim'a-óra luarámu in mana condeiulu, sé scriemu in fruntea acestei foi: „Sé fondámu teatru natiunalu!“ — si éta, adi suntemu in fericit'a positiune, d'a poté anunciá cu mandriá, câ debil'a nóstra vóce n'a resunatu indesiertu, — câ ide'a emisa de noi a fostu, este si va fi, ide'a natiunii intregi.

Stranepotii colonielloru divulu Traianu intimpinara din tóte partile cu aplause acésta idea; pres'a nóstra natiunala si aredicata la inaltímea misiunii sale si a culturei moderne a salutatu cu bucuria iniciativ'a luata din partea nóstra; natiunea intréga recunoscù, câ *teatrulu este o adeverala scóla de cultura natiunala*, si din tóte partile se manifestá dorinti'a pentru câtu mai grabnic'a infintiare a acestui *institutu pentru propagarea spirituluu natiunálu*.

Dar in multe locuri entusiasmulu merse

si mai departe. Onorab. nostru publicu cetitoriu scéle din fói'a acést'a, câ inteliginti'a romana in mai multe parti, nici nu asceptandu infintiarea unui comitetu insarcinatu cu administrarea fondulu, a si inceputu a contribuí pentru acestu scopu comunu; a arangiatu baluri, petreceri, a iniciatu colecte — tóte pentru fondulu unui teatru natiunalu, — si zelulu in privinti'a acést'a urméza totu crescandu.

Aceste manifestatiuni ale opiniunii publice au indemnatu pe deputatii nostri din camer'a Ungariei — fara consideratiune la colóre de partitu — sé se intrunésca in o conferintia, si — ca represintanti ai unei considerabile parti din natiune — sé ingrigésca de iniciarea unui inceputu pentru realisarea dorintiei generale.

Spre acestu scopu, deputatii nostri in conferinti'a loru aflara cu cale a convocá tóta inteliginti'a romana din Buda-Pest'a. — Acést'a conferintia, precum cetitorii nostri scíu, se tienù in 28 fauru a. c., candu recunoscându-se necesitatea infintiării unui teatru natiunalu romanu, se decise a se luá iniciativ'a pentru realisare, si se esmise o comisiune de cinci membrii, care sé compuna unu programu si sé-lu presinte in conferinti a urmatória.

Acésta se tîcnu luni in 28 martiu, despre care relatâmu acuma mai pe largu.

Conferinti'a se incepù in presinti'a unui publicu frumosu, dupa miédia-di la patru óre, éra-si sub presiedinti'a dlui Gavrilu Mihali, jude ordinariu la tribunalulu supremu, — ca secretariu functiuná subserisulu.

Dupa autenticarea procesului verbalu alu conferintiei trecute, comisiunea de cinci presintá urmatoriulu proiectu alu seu:

„Programu preparativu la infiintiarea unui fondu pentru teatru natiunalu romanu.

I Se va formá o „Societate pentru crearea unui fondu spre a infiintiá unu teatru natiunalu romanu.“

Spre acestu scopu:

II Se esmite unu comitetu de cinci membri, care:

a) va elaborá unu proiectu de statute pentru acea Societate, si lu-va publicá in diuariel romanane, pentru a poté fi desbatutu de catra publicu;

b) in trei luni dupa publicare va convocá o adunare generala in Deva, pentru a desbate proiectulu de statute si a se constitui Societatea; la acésta adunare se voru convocá toti aceia, carii voru fi contribuitu séu oferitu la fondulu teatrului natiunalu romanu, precum si accia, carii voru dorí a contribuí séu oferí acolo.

Si pana atunci comitetulu constituindu-se,

III Chiamarea lui va fi:

a) a emite unu apelu catra publiculu romanu, in care va esplicá mai pe largu intentiunea acestei intreprenderi;

b) a aduná de a dreptulu séu prin colec-tanti binevoitori contribuirile in bani séu ofertele pentru acestu scopu;

c) a elocá sumele adunate in locu siguru pentru fructificare;

d) a publicá in diuarie sumele adunate, precum si numele binevoitorilor contribuitori; si preste totu

e) a regu'á incassarea si administrarea baniloru si oferteloru.

IV Dupa infiintiarea si constituirea Societâti, comitetulu va depune la manile acesteia unu reportu cu tóte actele si conturile relative la activitatea sa.

Pesta 21 martiu 1870.

Comisiunea de cinci ésmisa de catra inteliginti'a romana din Buda-Pesta: V. Babesiu. Iosifu Hodosiu. Petru Mihalyi. Alesandru Mocioni. Iosifu Vulcanu.“

Apoi subserisulu cetí acestu reportu alu comisiunii de cinci:

„Domniloru!

Comisiunea, ce ati esmisu spre a face unu programu pentru crearea unui fondu de a infiintiá unu teatru natiunalu romanu, s'a intrunitu in dóue siedintie, si conformu insarcinârii ce i-ati datu, a luat u la desbatere nu mai multu principiulu séu ide'a de a infiintiá unu teatru natiunalu romanu, câ-ci acést'a érá primita de dvóstre in unanimitate potemu, díce cu entusiasm in conferinti'a de la 28 fauru a. e.; ci a desbatutu modalitatea de a pune in practica acestu principiu, acésta idea.

Comisiunea, condusa de acea firma convingere, câ ideile si principiile salutarie nu-mai prin asociatiuni si-potu ajunge realizarea stabila si segura, a cugetatu, câ va aflá consimtiementulu dvóstre, candu si pentru realizarea ideii de a creá unu fondu pentru infiintiarea unui teatru natiunalu romanu, a adoptatu modalitatea însotirii, séu adeca a formârii unei societâti.

De alta parte inse comisiunea n'a potutu ignorá acea giurstars, ce se aréta pe dóte dílele, câ publiculu romanu abié ce a iesítu scirea, câ aici in Pest'a ar avé a se infiintiá unu comitetu pentru adunarea de oferte si administrarea baniloru, a si grabitu a face astu-felu de oferte, fara ca sê scía unde sê la tramitia si cum sê le administre: comisiunea a adoptatu unele dispositiuni provisorie a nume pentru aceste casuri.

Comisiunea dreptu aceea, in lips'a de o instructiune mai speciala din partea dvóstre, a crediutu de bine a face unu programu provisoriu, in care sê provédia amendóue aceste casuri, si sê specificce punctele, ce ar fi de adoptatu atâtu pentru infiintiarea societâti in genere, câtu si pentru administrarea contribuiiloru in specie.

Incâtu pentru punctulu primu, comisiunea a crediutu câ este destulu pentru conferinti'a nóstra de a primí in programu ide'a formârii unei societâti pentru crearea fondului teatrului natiunalu, — si cu preparativele pentru realizarea acestei idei de a esmite unu comitetu de celu pucinu cinci membri; pentru câ n'a crediutu, câ o astu-felu de societate s'ar poté realisé numai decâtu de o parte, — érá de alta parte a voitu ca acestei societâti sê-i deie o esdindere câtu se póte de mare, ceea ce numai dupa ce publiculu va fi vediutu proiectulu de statute, se va poté realisé cu efectu. Pentru aceea comisiunea a specialisatu numai in generalitate agendele, ce s'aru incredintiá comitetulu, ce s'ar esmite pentru preparativele la in-

fiintierea societății, si n'a aflatu de trebuintia a se dîce mai multu in privintia a acestui comitetu, decătu ca elu sê faca proiectulu de statute, sê-lu publice, si in trei luni dupa publicare sê convôce o adunare generala de toti aceia, carii aru voi sê fîa membri societății sêu voru fi contribuitu deja la fondulu teatrului nationalu romanu.

Comisiunea a crediutu asîsdere de necesariu a defige inea de pe acum loculu adunării; parte pentru ca sê-lu scîa publiculu de bunu timpu, si de alta parte sê nu-lu lasati arbitriului sêu fîa chiar si buncivointie a comitetului ce veti esmite. Comisiunea a crediutu de bine a ve recomandă orasiulu Deva de loculu adunării generale, pentru cã considerandu comunicatiunea cãilor ferate si publice, — considerandu orasiile de prin pregiuru, cari in mare parte sunt locuite de Romani, — considerandu si localitătile ce acolo s'aru află mai comoda dacātu in alte orasie, — dar mai alesu considerandu, cã acestu orasiu s'ar poté dîce, a fi mai in centrulu Romaniloru, decātu alte orasie: nu potea sê vi recomande unu altu locu mai adaptatu pentru o adunare, la care se spera, cã voru grabi a participă cātu se poté de multi Romani iubitori de arta si cultur'a nationala romana.

Ce se tiene de dispositiunile din programu relative la primirea si adunarea de colecte si pana la infintierea societății, comisiunea n'a potutu sê nu le prevéda si aceste in programulu seu, chiar din motivulu ce s'a memoratu mai susu. A crediutu inse a le precisă in vr'o cãte-va puncte, dar destulu de esauriente; precisandu adeca activitatea comitetului in intervalulu pana la infintierea societății numai la primirea de bani si oferte, si la administrarea si asigurarea lor; si in fine a-i impune a publică in diuarie o dare de sama consciintiosa despre lucrarea sa in acésta privintia, — pentru justificare inaintea publicului, care singurulu este chiamatu a controlă administrarea ofertelor sale.

Celelalte puncte specialisate in programu, se motivéza de prin sine inse-si, — pentru aceea comisiunea n'a aflatu de necesariu a le motivă mai pe largu.

Dreptu aceea, comisiunea vine in totu respectulu a recomandă programulu alutarutu atentiunii dvostre, si ve róga a-lu primí!“

Dupa aceste primindu-se programulu in generalu, se luà la desbateri speciala si se facura numai urmatóriele modificatiuni.

La punctu II dupa cuventulu „membri“

se primí amandamentulu „cu resiedinti'a in Buda-Pesta;“ totu la acestu punctu in loculu cuventului „care“ se acceptà amandamentulu „acestu comitetu;“ si in fine la punctulu III in aline'a a, cuvintele „in locu siguru“ se inlocuira prin aceste: „intr'o cassa de patrare din Pest'a.“

Incheiandu-se desbaterile, conferinti'a esprimendu-si recunoscinti'a fatia cu membrii comisiunii de cinci, i aclamà totu-odata si de membrii ai comitetului indicatu in punctulu II. din „Programulu preparativu.“

Si cu aceste siedinti'a se redicà sér'a la sicpte óre in midiloculu unci in sefletiri generale.

Cu acestu actu inteliginti'a romana din Buda-Pesta si a terminatu rolulu, regulandu inceputulu pentru crearea unui fondu teatralu intr'unu modu cātu se poté de corect, care — suntemu convinsi — va fi aplaudatu de intrég'a natiune. Urméza acuma activitatea comitetului, urméza respunsulu caldurosu alu natiunii la apelulu ce i se va face, si-atunci...

Templulu Thaliei romane se va innaltia, si va respandi schinteile sale de cultura natiunala intre toti fiii natiunii.

Si in acestu momentu, noi carii prin fói'a acést'a indegetaramu pentru prim'a óra necesitatea unui teatru nationalu, la vederea triumfului ideii, simtîmu o mandria in internulu nostru, cã ide'a ce amu esprimitu n'a fostu numai a nóstra particularia, ci este espresiuinea opiniunii publice, — simtîmu o alinare a consciintiei nóstre, cã ne-amu implinitu deto-rinti'a.

In acestu momentu „Famili'a“ are serbatóre...

Si serbatórea ei este serbatórea natiunii.

Iosifa Vulcanu.

Contribuiri si oferte pentru teatrulu nationalu.

In momentulu, candu eramu sê punemu fói'a sub presa, dlu deputatulu Vasiliu Buteanu ni predece urmatóri'a lista de oferte facute prin midilocirea dsale in favorulu teatrului nostru nationalu:

Dr. Iosifu Hodosiu, ca fundatiune	50 fl.
Lazaru Ionescu de obliga in adunarea generala din Deva a depune odata pentru totu-de-una	100 fl.

Petru Mihályi, ca fundatiune . . .	200 fl.
Vasiliu Buteanu, ca fundatiune . . .	200 fl.
Basiliu Iurca, ca fundatiune . . .	500 fl.
Sigismundu Borlea, ca fundatiune . . .	50 fl.
E. B. Stanescu, ca fundatiune . . .	50 fl.
Iosifu Hosszu, in obligatiuni de desdaunare transilvana	200 fl.
Iosifu Popu, in obligatiuni de des- daunare transilvana	100 fl.
Dr. Aureliu Maniu	300 fl.
Sigismundu Victoru Popu, in ob- ligatiuni de statu	100 fl.
Ioanu Motiu	50 fl.
Gavrilu Mihályi, ca fundatiune . . .	100 fl.
Ioanu Danila	20 fl.
Dr. Nicolau Stoia	100 fl.

Suma . 2120 fl.

Care suma adausa la cele publicate in nu-
merii 1. 2. 3. 4. 10 resulta, câ la redactiunea
acestei foi s'au insinuat pan' acuma in favo-
rulu teatrului nationalu 2330 fl.78 cr. si 6 galb.

Atâtu list'a acést'a, câtu si cele de pan'
acuma, dimpreuna cu banii incursi, se voru
presintă in cea mai de aprópe siedintia a co-
mitetului.

Rug'a Romanului.

strabuniloru mei tíera,
Mandra, dulce si frumósa,
Tu ce-ai fostu odinióra,
Nobila si gratiósá,
Vai! ce doru, ce sórto-amara.
Ce destinu te mai astépta!
Dómne, scapa a mea tíera
De ursit'a ei nedrépta!...

Astu pamentu ce-lu calci, Romane.
E rosítu d'alu nostru sange.
Asto vâi adanci. bebrane,
Unde tíer'a nóstra plango
Fal'a ei d'odinióra,
Asta-di éra se destépta...
Dómne, scapa a mea tíera
D'orice rele o astépta!

Nu lasá sê cadia droptulu
Credintiosu in umilintia,
Care-a aperatu cu peptulu
A parintiloru credintia;
Câ-ci restristea sa amara
N'a potutu fi a ta fapta...
Dómne, scapa a mea tíera
De ursit'a ei nedrépta!

Intrigele-o desbinara
De unu secolu si mai bine,
Câ 'ntr'a lui Mihaiu-Bravu tíera
Au pascutu totu ginti straine,
Si din sange-i s'adapara;
Dar vointi'a ta e drépta...
Dómne scapa a mea tíera
De ursit'a ei nedrépta.

Speculantii omenirii
Nu voru sê ne recunósca,
C'a fostu scrisu o data, sbirii!
Pe tarif'a ostasiésca:
„Ori ce e Romanu sê piéra
Si in dreptu precum si 'n fapta...“
Dómne scapa a mea tíera,
De caderea ei nedrépta!

Romani'a n'are viétia,
Astu-felu unora le place,
Câ-ci in timpulu celu de facia
Timpu de scandalósa pace
Ei se pare câ uitara
Palosiulu dintr'a loru drépta...
Dómne, scapa a mea tíera
De uitarea ei nedrépta.

Georgiu Baronzii.

Despre cultur'a Romaniloru din Basarabi'a.

III.

Precum doi arbori verdi si stufosi, para-
siti séu uitati de Domnedieu si ómeni pe in-
tinderea cea nemarginita a unui desiertu ari-
nosu, represinta singur'a vegetatiune din par-
tea locului, acea podóba cerésca daruita de
Domnedieu globului nostru, de asemene acesti
doi Romani, singurii póte, ce'n acele parti per-
dute, nu se da de ceca ce sunt, represinta viétia
intelectuala romana intre Basarabieni.

Vai! dorerosu lucrú este a marturisí aceste,
dara adeverulu asié este si nimeni nu-lu póte
tagadú!

Domnulu Alesandru Hajdeu a facutu
multu pentru literatur'a nóstra. Pecatu numai
câ dsa a scrisu in limb'a rusésca. Si cum po-
tea serie altu-feliu candu presa romanésca in
Basarabi'a nu esiste?

Domnulu cavaleru Costachi Stamati, este
cunoscutu publicului cetitoriu, mai cu deose-
bire prin frumós'a poesia *stejarulu taberei*,
poesia, care s'a primitu de Romani cu entusi-

Modistulu muntiloru.

asmu; si-apoi prin Elegi'a: *Gafitia blastemata de parinti*, publicata pentru întâia-si data in Dacia Literara din 1840. Domnulu Stamati, a inchinatu literaturii cea mai mare si mai frumoasa parte a vietii sale. Afara de poesi'a dramatica, n'a ramasu genu de poesi'a pe care se nu'lu fi imbratisatu. Este autorulu mai multoru ode, cantece elegii, sonete, multe fabule si satire in versuri si prosa, câte-va balade si romanuri, si autorulu unei poeme comice intitulata „Ciuberu Voda.“ A facutu mai multe traduceri si imitatiuni din Lamartine, Chateaubriand, Byron, si din cei mai buni autori rusesci. Cea mai de capetenia insusire a poesiiloru Dumisale, dñce D. Constantinu Hurmuzachi intr'o interesanta scrisóre a supra operiloru dlui Stamati, este nationalitatea loru. Mus'a Dlui Stamati fiindu patriotica, iubesece a culege sujeturile sale din istoria patriei, si a racontá intêmplari si obiceiuri nationale. Una din cele mai nóue si mai frumoase poesii este aceea prin care patriotismulu Ds. a uratu mantuitoarele prefaceri politice care facu epoca in istori'a Moldaviei. Si stilulu Dlui Stamati este nationalu, cãci ne arata ca intr'o oglinda geniulu si idiotismurile limbei nóstre... Bine venita dara trebuie sê fiatoturoru iubitoriloru de literatura aratarea cã Dlu Stamati pregatesce publicarea scrisoriloru sale, care in scurta vreme voru esí la lumina in trei tomuri.¹⁾“

IV.

Cu parere de reu trebuie sê marturisimu, cã de multu nu mai audîmu glasulu domnului Stamati, atãtu de dragalasiu si de iubitu intregci patrie romane... Ce e dreptu, in anulu 1854 au mai aparutu, sub numele seu, in Almanaculu Buciumului Romanu, o scurta dar fórte interesanta disertatiune a supra Sucevei, vechi'a capitala a Moldaviei. In acelasi Almanacu au mai aparutu o poesiã din cele mai bine scrise intitulata: „*Stejarulu*.“ Pentru cei ce cunoscu starea Basarabiei, devotamentulu cu care poetulu stã la postulu seu de romanu necorruptu, impresuratu de oceanulu panslavismului, bucat'a acêsta este descriptiunea metaforica a adeveratului traiu de chinu si abnegatiune a Romaniloru culti de preste Prutu; ceva mai multu: este plangerea Basarabiei smulsa de la sinulu mumei si condamnata la

singuratate, la mórte. Precum metafor'a, inte-meiandu-se pe o comparatiune, schimba intielesulu naturalu alu vorbeloru, dându-le unu altu simtiu, de asemene mus'a dlui Stamati, sfiindu-se de lancea Casacului a vorbí pe dintregulu, substitua unu individuu, generalitãtii nationale patriei sfarsite, si cu gandulu la Romani'a, mum'a comuna, si la Basarabi'a esclama:

Oh! si copaciulu are rea sórta
Se crésca singuru, singuru sub ceru,
Apoi dar omulu ce sufletu pórta
Amaru traiesce fiindu singurelu.

Pe unu si-su netedu se desvelesce
Pajiste via cu mii de flori,
Pe care cresce si inverdiesce
Unu stejaru mandru mai pan' la nori.

Dar elu e singuru, tovara siu n'ave
Nenorocosulu ca vai de elu!
Chiar ca recrutulu ce cu'ntristare
Pasindu la stréja stã singurelu.

Eu sum acela! Ce stringu avere,
Ce gonescu slava, titlu inaltu;
Dar auru, slava nu'su de placere
Ne-avendu cu cine sê le impartu.“

V.

— Romani! cetiti aceste versuri si le spectati cu lacramile vóstre; ele sunt gemetulu doiosu venitu pe aripele ventului de la unu adeveratu frate, de la unu milionu de frati ce portu lantiulu servitutii de o diumetate secolu. Cititi-le cu bucuri'a unui frate iubitu. Numele lui Stamati va traí cu aceste versuri si in ele in eternitate.

In 1855 se publica in foiletonulu *Zimbrului* dóue productiuni nóue a dlui Stamati sub nume: „Gróz'a de la 1822“ si „*Dorintia*“ séu „*Vedenia*.“ Rara bucatã in limb'a Romanésca va poté siedé alature cu acêsta din urma inaintea judecatoriulu literaturii romanesci. De atunci... n'amu mai vediutu nimicu scrisu si publicatu de dsa. Mari servicii, mare inavutire ar aduce literaturii Romane publicarea scrieriloru complete a dlui Hajdeu si Stamati. Ar fi de datoria guvernului sê intervie intru acêsta cu midilócele sale.²⁾ Noi aicea avemu unu statu Romanescu, o esistinta politica intre natiuni.

¹⁾ Dacia Literara pag. 150. Acolo este tiparita si epistol'a D. C. Hurmuzachi, despre care mentionamu in teostu.

²⁾ Redactiunea crede a scí, cã ministrulu Rosetti s'a gânditu mai dinainte la publicarea Enciclopediei toturoru Romaniloru pana la 1848.

Ei acolo n'au nici unu midilocu de esistintia politica, de si au tóta bun'a vointa. Haituiti, priviti reu, persecutati, ce potu face decátu a-si întórce ochii in spre noi Romanii liberi? in interesulu literaturii romane ar trebui ca guvernulu sê ia mesuri spre a se aduná si publicá in Romanesce tóte scrierile dlui Stamatii ori pre unde ar fi si ori cu ce sacrificiu. De asemenea ar trebui sê se faca si in privirea scrierilor dlui Hajdeu si a toturor Romanilor de peste hotaru.

Câ-ci pentru unu asié tesauru nu este sacrificiu indestulu de mare. Ar trebui sê incepemu a merge pe calea natiunilor civilizate, déca voimú a avé o literatura nationala care sê ne cultive si sê ne recomande; si ce dîcemu noi? Acést'a trebuiá sê se fi facutu de multu...

VI.

In 1852, D. Ioanu Sirbu tiparî in Chisineu o fabula apoi in 1852 o colectiune de mai multe poesii romanesci cu slove. Cea mai interesanta din tóte bucatile ce imbraciséza colectiunea din urna, este poesia intitulata: „*Moldova*,” reproducusa in Nr. 1 alu foiletonului Zimbruului. Autorulu chiar dupa pronume se vede câ nu e romanu, dara are simtiemente romanesci.³⁾ Ast'a-i face onóre: recunoscinti'a este cea mai frumoasa din virtuti. A fi recunoscatoru, câtra o tíera in care cine-va a vediutu lumin'a dîlei, si a facutu o cariera, séu a gustatu dulcetile vietii omenesci, este a se face demnu de iubirea acei teri. Pucini straini calca pe urmele dlui Sirbu.

In câtu pentru notiunile ce ne voru fi scapatu nóue, a supra scóleloru si a culturii fratiloru basarabieni, remane sê le plínésca acei din literatii nostri ce sunt competinti in limb'a rusésca; câ-ci, de siguru, isvóre nu voru lipsi in acésta limba.

Er noi, ne potendu adauge nimicu peste cele dîse, repetamu cu D. Felice Colson: „In Basarabi'a, instructiunea publica este intr'o stare tenguibila si se póte dîce, câ nici esista. Limb'a romana este isgonita si din scoli si din locurile publice. Se afla numai o singura tipografia la Chisineu, unde nu este invoitu a se tipari decátu cartile de rugaciune, neaperatu trebuitóre serviciului bisericescu, in care totusi se facu tóte incercâri, tóte chipurile, spre a se introduce limb'a rusésca.

Veri-cine vede câ acest'a-i ultimulu stadiu de periciune morala, in care se afla ajunsu elementulu romanu din Basarabi'a cutropita de rusi. Ceea ce au mai remasu, este elementulu brutu, stof'a materiala a natiunii. Inca unu pasu... si totulu ar fi sfirsítu pentru elementulu romanu de peste Prutu... déca insusîrele cele particulare a le gintei romane n'aru fi facut'o mai forte decátu cremenea ce resista in contra dintelui de otielu alu timpului... De n'a peritu Romanulu, in cursulu celor 17 secolii trecuti, candu neguri de barbari lu-cople-sise de pretutinende, apoi astadi, — cându suntemu in ajunulu acei dîle care va declará principiulu nationalitâtilor de basa a unui nou dreptu european, — nici atâta nu va perfi.

Cu tóte aceste, nu seimú pentru ce, veru de câte ori cugetarea nóstra se popresce cu doru si tristétia a supra Basarabiei slave, ne aducemu a minte de acele clasice strofe a le poetului, G. Cretianu.

„Nici mórtea, nici desgustulu, nici plansulu unei mume,

„Nici ur'a, necredinti'a, nici lantiuri, nici veninu,

„Nimicu nu-i tristu ca tíera ce perde alu seu nume,

„Ca poporulu ce cade, ca ult mu-i suspinu!...“

G. Misailu.

Coralele si margaritariile.

(Fine.)

M'amú abatutu putienelu de la titul'a artículului, numai ca sê sternescu unu interesu mai viu câtra animalele ce se numescu viermi Dar revenindu a vorbi despre corale si margaritare, opulu se va încoroná, in câtu on. ecitóric nu voru poté dîndestulu admirá insusirea viermilor!

a) *Corarele*. Aceste margele frumoase ce in-frunsetiéza manele si grumazii multor dame romane, le capatâmu de la polipi. Polipii sunt nise viermi de o substantia ca cotorógele, de forma séu rotunda séu popicósa, si in prejurulu gurei cu nise fire de pipaitu provediuti, din laintru séu au o tieve rotunda, séu si rancia, din care se resfira unele canale ca matiele prin trupu. Prasirea lor e felurita, unele prin óue, altele prin lastare. Cele mai multe sunt animale de mare. Din trupulu loru celu balosu se desvólta séu in laintru séu in afara o materia varósa, si acést'a e lastariulu de corale. Polipii se sporescu preste mesura si forméza demulte ori insule de mai multe miluri. E de

³⁾ Cred mu a sei câ este Romanu. (Redactiunea.)

insemnatu inca coralulu rosiu, séu polipulu nobilu. Lastariulu acestui polipu de corale e pana la o urma de lungu, crenguros, si dinlaintu e rosiu frumosu. Din afara are o piele carnósa, in carea siedu nisce animale albe in forma de stele, cari intindiendu-si optu fire pipaitórie ca frundiéle in afara, se asemana cu flori albe stelóse. Acestu polipu e crescutu si lipitu de fundulu marei. Coralulu rosiu se afla mai vertosu pe malurile marei mediterane, de unde scotiendu-se se transportéza la Marseille, Genu'a, Livorne si in alte fabrice, unde apoi lastarii cei rosiu se taia cu forficele, se cioplesc, poliescu si apoi se folosescu de decoratiuni si alte lucruri arteficióse. Prinderea acestoru polipi se midilocesce prin grindu de lemn legate cu funie, intre cari funie se impletiescu polipii. Scotiendu-i la aeru liberu, delocu se usca.

b) *Margaritariéle* Aceste ni le dá scoic'a de margitare. Scoicele sunt viermi de substanti'a cotorógeloru, capu nu au, trupulu li e trasu cu piele, si pe de a supra se inchidu in dóue gâoci de diferite forme, cari le potu inchide si deschide dupa placu. Scoic'a de margitare are gâoci rotunde intr'o forma grósa, din afara

de colórea verde inchisa, dinlaintu albe. Acésta scoica e de 5—6 policari de lunga. Se afla in marile Indiei orientale si apusane. Se afla si in apele Schvediei, Norveghiei, Angliei, Germaniei, inse nu asié multe. Venatorii de acésté scoice se cufunda cu campana anumita câte 40 urme pana in fundulu marii cu pericolulu vietiei, pentru margitare ce se afla crescute pe gauócele ei din laintu, si care margele se tienu a fi unu morbu a scoicei. Margitarele se distingu atâtu dupa marime, câtu si dupa colóre. Cele albe sunt mai pretióse. Si intre tóte cele orientale ocupa rangulu dintâiu. Margitarele ca si coralele servescu spre decoratiuni. Din gauócele scoice se pregatescu bumbi de camesi, maniere la cutite si alte lucruri mai de josu.

In apele indice se afla scoica gigantica de 4 talpi lunga si grea de mai multe sute de pundi! Una suta de persóne se potu saturá din carnea ei. Acésta scoica s'a aflu petrificata pe stanci, si de acolo i s'a dísu: scoic'a lui Noc.

G. Traila.

SALONU.

CURTENIA.

Unde este locul mai competente pentru a se observá tóte regulele curteniei, galantomiei, complasantiei, gentiletiei, decâtu in salonu? Unu omu de buna crestere e pururea complasantu; nicairi inse nu are sê se acomóde cu mai multa strictétia cerintieloru curteniei, decâtu intr'unu salonu. Deci fiindu câ in locul acest'a si noi ne aflâmu in salonu, si inca in alu „Familiei,” permiteti-ni, onorabile cetitórie, sê cónversâmu despre — curtenia.

Care este acea insusire a nóstra, cu care ne potemu castigá mai multi amici si in lips'a careia ne impresóra mai multi inimizii?

Asié credemu câ nime nu va denegá, câ acésta insusire a nóstra este — curtenia. Déca inse s'ar aflá cine-va care sê dubiteze despre adeverulu asertiunii nóstre nu avem alt'a decâtu a-i recomandá, ca sê ia de-a rondulu pe toti cunoscutii sei si sê decida, pe care dintre dinsii i iubescu séu i ure-ce mai multu, si se va convinge de locu, câ aceia, cu cari converséza mai bucurosu, pre cari i primescu mai bine la cas'a sa — pana la unulu, toti sunt curteneti.

Pre unu omu necomplasantu lu-potemu stimá ma ne potemu si increde in caracterulu seu; lu-potemu considerá si de omu invetiatu; dar totu-de-un'a vomu aflá intr'insulu unu ce respingatoriu, unu ce, ce ne face sê simtímu ceva neplacere candu ne pasiesce pragulu, candu ne aflâmu in societate cu din ulu séu candu suntemu in neplacut'a positiune de trebuie sê

conversâmu cu dinsulu. Unu astu-felu de omu — in tocmai ca nebunulu — nu-si cunósce marea sa scadere — si in cele mai multe casuri crede, câ elu este unu genialu.

Unu astu-felu de omu, fia câtu de avutu, sê-si traga originea din ori ce familia stralucita, fia câtu de mare domnu si aiba ori câta influentia, veri ce alta póte sê fia, numai *gentleman*, adeca omu complasantu, omu curtenetiu — nu. Asié ceva nu va fi nici odata, nici odata, — o repetâmu, — nici chiar atunci, candu ar avé titlu de principe!

Déca aceste se potu díce despre barbati, — intielegemu aci pre cei necomplasanti — ce vomu díce despre atari femei, cari sunt necomplasante, — séu chiar dure?

Vai! Nu este mai neplacutu, mai respingatoriu, decâtu candu o femeia — fia ca unu angeru de frumoasa — are astu-felu de slabitiuni!

Noi suntemu de parerea: câ nimicu mai usioru, decâtu a fi complasantu, pentru câ compleanti'a o insusímu numai prin datina. Câtu de ingraba ne dedâmu cu complasanti'a; la acea ne invetia esperinti'a de tóte dílele.

Déca parintii, séu invetiatorii nostri nu s'au nisuitu a ne dedá la complasantia, acésta lacuna o potemu suplini cu pucina usténéla, numai sê voimu.

Tóte cele ce voimu a spune, le potemu predá cu complasantia chiar cu aceea usioretate, cu care le-am poté predá cu necomplasantia, cu cuvinte grosolane.

Inca si lucruri neplacute, pre cum de e-empla

neînvoirea, neaprobarea s. a. încă le potemu predá, si póte cu mai multu efectú, decâtu spunendu-le într'unu tonu contrariu.

De unde provine óre, cá unu articlu, o critica séu ori-ce lucru, déca este scrisu cu óresi-care finétia, produce mai maro efectú, decâtu unu articlu scrisu mai *taiatoriu*, mai fara crutiare, precum si o critica scrisa cu espresiuni mai grosolane?

De acolo, cá in casulu primu nu aflámu nici o constructiune, care sê vatemé inadinsu pre persón'a respectiva, ér delicateti'a cetitorului ne atingendu-se de locu, este cetitu cu multa atentiune, atâtú pentru cuprinsulu, câtú si pentru scopulu scrierei.

In casulu alu doile, asié ne simtímu de reu, asié nu ne place totu cuprinsulu, încátu, in cele mai multe casuri ne disgustámu a cetí pana in fine.

Unu omu intru adeveru cultu — cá-ci dorere, in dílele nóstre a dese intalnimu pseudoculti — intru atâtú simte necesitatsu curteniei, — încátu si cu servitorii sei e dedatu a vorbí cu complésantia, si cu ast'a la ori ce casu si-castiga mai multa autoritate, mai multa védia, decâtu cá ar vorbí duru si inginfatu cu spusii sei.

Dar unii atâtú de pucina cunoscintia au despre adeverat'a curtoasia, încátu o confunda cu *lingusírea*, ceea ce apoi este caus'a, cá ratacescu si se abatu asié de multu de la scopu.

Asié e!

Precátu esto de frumosu curtení'a si pre câtú este ea de conveniabila cu caracterulu barbatescu, pre atâtú este de neplacutu, si dejositoriu *lingusírea*, ceea ce numai la ómeni pucinu culti afla resunetu.

Fia care parinte este indetoratu a dá copiiloru sei óresicare crescere.

Nimicu mai usioru, decâtu a educá copii in curtenia.

Nu trebuie concesu copiiloru, la nici unu casu, ca sê pronunce cuvinte grosolane si necuviintiése, — sê deie respunsuri dure si vatametórie; séu sê tracteze duru cu servitorii ori alte persóne subordonate.

Déca vomu educá astu-felu copiii nostri, nu potemu fi ingrigiti, cá voru fi necomplésanti, pentru cá de mici se voru dedá, — si datin'a este a dóu'a natura.

Copiii astu-felu crescuti voru avé portare buna si ori unde voru fi, ne voru face onóre.

Nimicu nu ne alteréza asié de tare ca si candu audímu cuvinte necuviintiése din gur'a unoru copii necrescuti.

Dorere, sunt fórte multi parinti, cari in adinsu invétia copiii lorú la cuvinte necuviintiése si si-afla placere audíndu-le din gur'a lorú.

Ce potemu sê asteptámu de la astu-felu de educatiune? De comunu acestia sunt ómenii cei mai nefericiti.

Omulu necomplésantu, de si se nisiesce a-si ascunde scaderea, remane cea, ce a fostu mai denainte.

Romane! invetiati dar copiii si copilele vóstre la curtenia, cá-ci astu-felu i scutiti de multe rele, si ve voru binecuventá totu-de-una!

Letiti'a.

Curierulu modei.

— Pest'a 31 martiu. —

Ne aflámu in pragulu primaverei, ma dupa calindariu, am si intratu deja in frumosulu sesonu. Timpulu din ce in ce devine mai placutu si mai caldurosu. Incepemu a parasí cercurile ce ne restringeau mai multu intre pareti. Asié este de placutu la liberu!

De sine urméza dar, cá sosindu acestu sesonu, mod'a inca este espusa metamorfosárii.

Credemu a nu fi fara interesu pentru on. nóstre cetitórie, déca vomu face o scurta revista preste mod'a de adi.

Vestmintele in acestu sesonu, precum amu observatu noi, si precum dovedescu semnele, se voru croi mai multu scurte si voru fi prevediute cu paletóne nalte large, ér din dereptu croite dupa corpu, si aceste paletone apoi voru avé maneci largi si cuptusite cu metasa.

Aceste paletone se gatescu din Gros-Grain séu si din Terneau, decorate cu dintele, ruche si cuptusite cu metasa séu atlasu dupa placu.

Vestmintele de strade cele mai multe se gatescu din materie netede si de diverse colori seu si din materie deosebite prin colori.

Amu vediutu unu vestmentu in care mai tóte colorile erau represintate, dar colórea predominanta totusi a fostu cea inchisa.

Altu-cum este sciutu, cá vestmintele de colori deschise se pórtá in sesonulu de véra si nu acum.

Mai tóte vestmintele de adi se decoréza séu cu ineretítúre mai anguste, séu cu mai late séu chiar si cu ambele. La garniturele de ineretítúre se mai potu numerá ca decoratiuni a vestminteloru inca si casaque-ele anguste.

Spacelulu adesu se decoréza cu flusturatori, ce ne revóca in memoria peptariete portate pe timpulu lui Ludovicu alu XV.

Preste totu cele mai multe vestminte sunt decorate cu flusturatori acum mai lungi acum mai scurte.

Se mai decoréza vestmintele si cu rucheuri decorate cu garniture de metasa si aceste apoi dau unu aspectu de totu gustuosu vestminteloru.

In díle mai reci se intrebuintéza echarpe in forme de beduine. Aceste se gatescu mai alesu din cachemir cu decoratiuni de colori deschise.

Long-schawlo-urile fracesc éra incepu a veni in moda.

Dóue vestminte moderne ni-au mai placutu.

Celu primu érá gatitu din [metasa cenusíá. Partea de nainte érá in form'a tablier, decorata cu unu síru de ineretítúre mai merunte in forma de semiluna, ér subu acestu cercu trei pente late de catifea négra si numai sub aste se vedea pucintelu sucn'a de metasa négra. Tunic'a, ce formá totu deodata si slepulu érá decorata pe de margini cu ineretítúre mai late; ér spacelulu érá taiatu si cu deschisatura lungurétia. Dinapoi o chocharda si doi flusturatori,

Alu doile vestmentu érá gatitu din popeline de colórea cafei.

Sucn'a din josu érá decorata cu dóue síre de ineretítúre si preste aceste ineretítúre érá aninatu unu síru de catifea de colórea vestmentului. Asemene decortiuni erau si pre sucn'a de a supra. Nainte avea o tunica in forma de catrintia si decorata ca si

sucnele. Spacelulu notaiatu, ci in loculu taiaturei câte-va sîre de ineretîture de dintele merunte de colórea cafei. Brâulu angustu erá din catifea, din dreptu cu o cocarda mica.

Dar sê amintimu ceva si despre paleriele moderne.

Paleriele moderne in forma nu s'au straformatu inca, dar cu atâtu s'au metamorfosatu prin decoratiuni.

Mai nainte ne vomu ocupá de paleriele rotunde. Aceste palerie, déea se gatescu din dintele, de comunu se decoréza cu catifea si flori merunte, ér cele gatite din catifea nu se mai póta deja.

Intre paleriele franceze mai frumóse sunt cele din crépe albu cu decoratiuni albe si vêlu fórte lungu cu ce se invalescu grumadii.

Umbrelele inca incepu a se portá. Aceste sunt de multe plese. Mai frumóse sunt inse cele rotunde si gatite din metasa alba.

Crinolinulu este in mare decadintia, câ-ci nu numai din baluri ci mare parte si de la vestmintele de strade este alungatu.

CE E NOU?

* * (*Cestiunea teatrului nostru nationalu*) — gratia nobiloî initiative a inteligintiei romane din Buda-Pest'a — a ajunsu deja in acelu stadiu, in care realizarea ideii depinde numai de la simtiulu nationalu alu fiiloru si ficeloru natiunii. Si fiindu câ noi suntemu convinsi, câ nu osisto una singuru individu intre noi, carelo sê nu fia petrunu de necesitatea acestui supremu institutu de cultura nationala: nu dubitâmu, câ natiunea va respunde cu demnitate la apelulu, ce i se va face de catra comitetulu esmisu din conferintia inteligintiei romane concentrata acuma in Buda-Pest'a. De óra-ce inse ide'a infintiarii unui teatru nationalu romanu se ivi si fu desbatuta pentru prim'a-óra in colónele acestei foi, apelâmu si noi cu deosebire la nationalismulu onorab. nostru publicu cetitoriu, si mai alesu la zelulu stimabilelor nóstre cetitórie, rogandu pe toti si pe tóte cu stima fratiésca, sê vina a sustiené cu concursulu lor materialu ide'a propusa de fói'a ce se sustiene asîdere numai din buavointia dloru. Vomu primí cu bucuria ori câtu de mici contribuii séu oferte, si publicandu-le in fói'a nóstra, le vomu depune cu promptitudine in manile comitetului instituitu. La lucru dar fratiloru si sororiloru! Sê ne grupâmu cu totii sub maretulu stindardu alu civili-atiunii si culturai moderne! Veniti sê inaltiâmu cu poteri unite unu templu alu limbei si nationalitátii nóstre, — ca in acestu templu limb'a nóstra sonóra si strabuna sê ve póta urci la demnitatea ce i compete in concertulu popóreloru civilisate. Acést'a va fi o lucrare sublima, o opera salvatória, de la care nici unu Romanu adeveratu nu-si póte denegá concursulu seu; câ-ci toti suntemu îndetoriti a iubi pe mam'a nóstra comuna, toti trebuie sê conlucrâmu la innaltierea ei, si toti suntemu deobligati a sacrificiá dupa potintia pentru inffiorirea limbei nóstre, unic'a nóstra creditate stramosiésca!

* * (*Dómn'a Romaniei*) — precum scriu unele foi — se afla in stare binecuvantata

* * (*Parastasuri.*) Directiunea Asociatiunii natiu- le din Aradu anuncia, câ a descisu a se serbá parastasulu

anualu petru aternisarea memoriei repausntului Geor- giu Popa, sambet'a in 2 aprilu la dieca óre inainte de miédia-di, in biseric'a romana catedrala gr. or. din Aradu. Asîdere a dispusu a se tiené parastasu si pen- tru repausatulu Iov'a Cresticiu in 16 aprilu, in biseric'a gr. or. romana din opidulu Sîri'a.

* * (*Profesorulu dr. Eckardt*) de câte-va septe- mani petrece in Pest'a, si tiene pré interesante confe- rintie literarie. Intr'un'a din dílele trecute a vor- bitu despre marea femeia a seclului, adeca despre Georges Sand. Eckardt a vorbitu cu caldura despre Sand. Dícea, câ dins'a e profet'a timpului presinte, Py- thi'a libertátii, si pe terenulu romanuriloru poporale unu Auerbach alu franc-siloru. A enaratu multe date relative la biograff'a ei, incependu de la educatiunea ei in claustru, pana la castelulu de Nohant, unde si acuma pastréda spiritulu seu viu din tineretie. Dins'a e de origine ilustra. Numele-i familiaru e Auror'a Du- pon. S'a maritatu dupa Dunevant, inse fara amori, l'a si parasitu, mergêndu la Paris spre a-si creá renumle, si acolo in compania cu Iuliu Sandeau a scrisu primulu seu romanu. Alu doilo opu fu numai productulu seu, si aparú sub numele fictivu de Georges Sand. Cum si-a alesu acestu nume, ni-o spuse Eckardt. De óra ce fami- lia Dunevant a protestatu in contra intrebuintiarii numelui seu, si nici Sandeau n'a mai voitu a-i impru- mutá numele, ea fu silita a inventá unu nume nou. Luá dar din numele Sandou cele patru litere prime, apoi se uitá in calindariu, câ in ce dí a aparutu primulu ei opu, si de óra-ce calindariulu i indicá numele Georges, lu-si primi.

* * (*Statu'a lui Traianu.*) Cea mai renumita sta- tua de marmura a imperatului Traianu, represintandu de dóue ori natur'a, tienendu la man'a drépta sabi'a si in man'a stanga unu volumenu; cuirisatu si cu tog'a drapata pre bratiulu stangu; statu'a cea mai frumósa a imperatului Traianu, din museulu Florentiei, luata prin fotografia si apoi litografiata cu norocitu succesu, se afla de vendiare la administratiunea „Trompetei Carpatiloru.“ Pentru doi sfanti numai póte avé cine-va acésta pretiósa imagine, scumpa fia-carui romanu, re- produsu cu arta in marimea ordinaria a tablouriloru. Nu seimu ce amu poté recomandá mai bine spre orna- mentu de muri interiori de comuna atâtu urbana câtu si rurale de scóle si de ori-ce locu unde se aduna ro- mani, decâtu acésta litograff'a a celei mai perfecte sta- tue a imperatului Traianu din câte au ramasu a le pa- tronului nostru pana la noi. Recomendâmu dara, si ca idea si ca ornamentu, imaginea marelui Traianu totu- roru romaniloru de ori-ce opinione sociala séu politica aru fi, cum si de ori-ce stare in societate. Se depune din acésta litograff'a, la tóte biurourile telegrafo-pos- tali, precum si la tóte librariele, spre a se vinde, in tóte partile Romaniei, totu pre doi sfanti esemplarulu, din care pretiu se potu opri tacele legiuite postale. („Inform. bucar.“)

* * (*Junimea romana de la gimnasiulu din Baia- mare*) a formatu o societate de lectura cu scopu de a-si creá o biblioteka din opuri si diuarie romanesce, unu coru vocalu si a se cultivá in limb'a si literatur'a na- tionala. Membri ai societátii sunt toti studentii romani de aici in numera de 142 in-si, cari au conferitu pana acum 50 fl. pentru fondulu societétii, care s'a mai spó- ritu cu 14 fl. de la trei binefacutori. S'au comperatu pentru biblioteka 30 tomuri de carti cu 40 fl. S'au pre- nameratu la „Alb'n'a," „Famili'a“ si „Gar'a-Satului.“

„Federatiunea“ o avem din bunavointi'a dlui can-
toru localu. Conducatoriulu societății este Dlu Ioanu
Popu, profesorul de limb'a și literatur'a romana. Comi-
tetulu societății s'au constituitu asié: vpres. Ionu Giu-
la, casieru Demet. Pecurariu, controloru Iuliu Popu,
bibliotecariu Constant. Dascalu, vbibl. Ionu Cototiu
prefect. de cancelaria Aureliu Simonu, conducatoru in
cantu Ionu Stefu, notariu Ionu Cernescianu. — Din
comandarea societății: Paulu Demianu m. p. stud.
in cl. VI.

Literatura și arte.

* * * (*O publicațiune importanta.*) Diuariulu „Co-
lumn'a lui Traianu,“ uniculu dintre tôte diuariile po-
litice din București, care nu desconsidera nici partea
sa literaria, a inceputu se publice in foisior'a sa unu
pre interesantu și importantu ciclu de articoli de emi-
nentulu nostru publicistu, dlu Georgiu Misailu. Tit-
lulu acestoru articoli e: „Datinele, obiceiurile și tra-
ditiunile poporului romanu.“ Acésta lucrare se va im-
parti în 29 de parti. Éta planulu: 1. Ochire generala.
Elementele indispensabile spre a constatá natiionali-
tatea și latinitatea poporului romanu, prin teritoriu,
limba, anticități, monuminte, numismatica etc. 2, Sim-
tiementulu unirei alu rasci și alu patriei la Romani. 3,
Simtiementulu frumosului și alu bunului la Romani,
manifestatu prin music'a natiunala. 4, Tubirea vitejiei
și ur'a de straini la Romani, manifestata chiar prin
haiducia, candu calea gloriei li s'a inchisu de odata cu
venirea fanariotiloru. 5, Nascerile, numele, conumele și
pronumele la Romani. 6, Nuntile la Romani. 7, Ingro-
pationea la Romani. 8, Ceremonie religiöse, serbări ci-
vile și bisericesci. 9, Cultulu icóneloru larii etc. 10,
Jocurile romanescii calusierii, hore etc. 11, Supersti-
țiuni, prejulgice. 12, Prognostice romanesci. 13, Pas-
tori'a la Romani. 14, Datine de anulu nou, 15, Calin-
dariulu la Romani. 16, Poesi'a populara, balade can-
tace lumesci, doine colinde etc. 17, Nutrimientulu la
Romani. 18, Costume, portu natiunala, arme etc. 19,
Case, mobilimentu, unelte casnice și instrumente ara-
tório la Romani. 20, Rabósie la Romani. 21, Zodie,
sörte, fatalismu. 22, Usulu Floriloru. 23, Jertfe, pri-
móse, colive. 24, Cualificieri. 25, Ospitalitatea la Ro-
mani. 26, Manachismulu. 27, Ghicitori, idiotisme, pro-
verbe franturi de limba. 28, Poporulu studiatu in vié-
ti'a lui intima, casnica, agricola, industrială și sociala.
29, Conclusiune. — Salutâmu cu bucuria pe dlu Mi-
sailu la inceputulu acestei întreprinderi, și gratulâmu
„Columnei lui Traianu“ pentru acésta publicațiune
de mare insemnate.

* * * (*Diariu nou.*) La Craiov'a a aparutu unu
diariu nou, intitulatu: „Republic'a“ dar la nume-
rulu alu doile si-a și schimbatu titlulu in: „Adeve-
rulu.“ Redactorulu acestui diariu politicu e dlu De-
metriu P. Bancovu.

Din strainetate.

△ (*O istoriöra romantica*) amu cetitu intr'unu
diariu din Dresda. Ea contine următoriele: „In-
tr'unu etlu de acolo locuía o familia englesă. Copil'a

englesului, abie de cinci-spre-diece ani, s'a inamoratu
in servitoriulu de casa și cu totu pretiulu voiá ca sê
convina cu dinsulu. In fine a inventatu, ca sê se pre-
face morbósa, câ-ci asié candu va merge pe trepte in
susu și in josu va trebui cine-va sê-i ajute. — Copil'a
amorósa si-a și ajunsu scopulu in câtu-va, pentru câ
parintii ordinara servitoriului ca sê-o conduca și
candu va merge și candu se va rentorná. Ea dara in
tóta diu'a iesiá la preambulare cu trasur'a și convinca
adesu cu servitoriulu. Prin desele coatingeri copil'a
deveni și mai inamorata, încátu nu a potutu mai multu
sê resiste, ci uitandu-se de sine, infrá conversári con-
fidentiale cu servitoriulu. — Amorul ei nu potú sê re-
mana secretu, paritii observara morbulu ficei loru. Se
intielege câ furiosulu parinte de locu medilocí, ca ser-
vitoriulu sê se absolveze din servitiulu seu, dar nu a
potutu esoperá, ca tinerulu Romeo sê nu póta remané
in Dresda. — Dupa câte-va díle copil'a englesului a
peritu și numai dupa multa truda o aflara la locuinti'a
amantului seu, de unde apoi o transportara la cas'a pa-
rintiloru neconsolati.

△ (*Curiosu procesu de despartire*) se portractéza
acum naintea tribunalului din Cincinnati. A nume: Unu
negutatoriu tineru, numai de dóue septemani inoratu,
dílele trecute trebuía sê caletorésca la Louisville. Spuse
sociei, câ are sê mérga, dar se va rentórce curendu, la
ce soci'a cerú de la dinsulu unu sarutu de adio, dar
elu i denegá dícendu in gluma, câ nu are timpu. Ren-
tornendu-se apoi mai tardíu aflá locuinti'a incuata și
mobilele vendute soci'alui adeca se duse la cas'a parin-
tilorú și a intentatu procesu de despartire contra so-
ciului seu, pentru câ nu a voitu sê-i deie unu sarutu de
adio!

△ (*Principele Petru Bonaparte*) dupa ce a fostu
absolvatu de tribunalulu de Tours, a impartítu dóue
mii de franci intre seracii de acolo, și de locu a și ca-
letoritu la Nizza. Faim'a câ principele este absolvatu,
a sositu nóptea la Paris și a causatu mare sensatiune.
Se díce câ însusi imperatulu ar fi consultatu pre prin-
ciplele, ca sê paresésca Franci'a; ér altii sunt de parere
câ imperatulu l'a esilatu.

△ (*In Paris*) s'a constituitu decurendu o socie-
tate, care va avé de scopu, a impedecá fumarea. Mem-
brii acelei societăti se deobléga a nu-mai fumá nici unu
felu de tutunu. Intre membrii acelei societăti se anu-
mera și generalulu Mac-Machon și dlu Ludovicu Ul-
bach redactorulu diuariului „Cloche“ s. a. multi bar-
bati insemnati. Ei sunt de parerea, câ fumatulu are
mare influentia a supra organeloru mintii și asié tim-
pirea imintii in cele mai multe casuri provine din fu-
matu, și câ numai asié se va delaturá reulu, déca toti
se voru lasá de frumatu. Membrii societăti dau esem-
plu bunu, asié generalulu Mac-Machon, care in decursu
de patru dieci de ani a fostu fumatoriu pasionatu, acum
a abdísu cu totul de la patim'a sa. — Ne mirâmu, câ
inimicii tutunului nu-si aducu a minte, câ multi dintre
barbatii genia'i, ca principele Eugeniu, Cant, Voltaire
și alti multi au fostu fumatori pasionati!

△ (*Sardou și femeile.*) Femeile totu-do-una au
jocatu mare rolu in viéti'a lui Sardou. — Renumitulu
scrietoriu de piese comice pucinu a ftraitu singuru;
in ori ce impregiurári avea langa sine vr'o amica. Da.
câ-ci dinsulu nu iubiá femeile, ci nu-mai pre femeia,
— pre femeia cu tôte scadarile ei. In dílele lui neferi-
cite avea de socia o femeia fórté frumósa, — carea iu-
biá multu lacsulú, pe langa tôte câ scia câtu de mica

e cass'a amicului seu. Sardou trebuia s'elucra f'orte multu, ma a facutu si detorie, pentru ca s'el'p'ota satisfacel' inclinatiunile amiceel' sale. Intr'o demin'etia amiceel' a disparutu, lasandu de suvenire adoratorului seu o detoria, de vr'o diece mii de franci. Nefericitulu poetu a sciutu bine, ca din venitululu seu nu va pote s'el'solv'esca detoriel' a si asi'e va fi citatu la tribunalulu.— In curi'os'a-i positiune, prim' o epistola de la fostel' a lui dragutia, carea fugi' in Rom'a cu unu milioneriu. — Epistol' a ei contine a urmat'oriele: „Iubite amice! Ce timpu frumosu e adi in Rom'a, carnavalulu este vialu si f'orte stralucitu! Mi-petrecu f'orte bine, me ingrasiu — si nici odata nu am fostu asi'e de frum'osa ca in presentu. Credu, ca si tu ti-petreci bine si cate-odata cugeti si la mine, la amiceel' ta de odini'ora!“ Ca a cugetatu, nu incape indoi'ela, — in tota lun'a, la unu timpu anu-mitu. — Dar poetulu nu a avutu de lucru numai totu cu astu-feliu de femci cochete si neumane. — Unu anu dupa aceste, a aflatu o alta amica, carea l'a ingrigitu in miseri' a lui si a suferitu lipsele impreuna cu d'insulu. Intr'o di Sardou se rent'ors a casa cu o fatia voi'osa si golf pe mesa o punga plina de Loisd'ors-i. „Iubita mea amica! — d'ise elu amiceel' sale — mi s'a primitu o piesa la teatrulu „Odeon.“ Am trecut de ja preste reulu celu mai mare. In fine vomu ave si ore senine. Ah! ce felice me simtiu, ca potu s'el' impartu fericeea mea cu tine!“ Amiceel' a lui in locu s'el' se bucare deveni' trista. „Asie dara — d'ise cu unu tonu doiosu — vomu ave bani? vomu scapa de grigi si doreri? In tota diu'a vomu manca? — ti multumescu — asi'e nu potu s'el' traiescu. Dupa aceste si-lua unel'tele si s'a indepartatu, fara de a se mai rent'orce vr'o data la Sardou.

Felurite.

△ (*Modistulu muntloru.*) Mod'a inca si-are apostolii sei, pre cari apoi i tramite in tote partile locuite de omeni, ca s'el' propage capriciele ei. — Din sinulu muntloru as'isdere nu potu s'el' lips'esca astu-feliu de apostoli. — Eta, on. cetit'orie, ve si presintamu in numerulu de adi figur'a unui aseme ne apostolu. — Da, elu este apostolu, — nu pentru ca umbla „per pedes apostolorum,“ — ci pentru ca este representante unei dieitie caprici'osa. — Acestu apostolu propaga cu fidelitate si inca in regiuni f'orte nalte, unde a nevoia ar pote strabate acca dieitia lucuri'osa cu papucii ei de lacu provediute cu calc'ie nalte! seu chiar deca ar si pote strabate — nu s'ar afla bine pe acolo. Vitele pestritie, oile, regiunile simple si selbatice aru face-o posomorita. Prostutii de pastori i-aru calc'a slepulu lungu, er inocintele copilitie cu fati'a loru rumena o-aru privi cu unu dispretiu. — D'omn'a moda dara remane a casa, si numai representantele seu lu-tramite pre piscuri si la umbr'a arboriloru seculari. Acestu representante este unu fetiorasiu bine intrematu, frumosu si tare ca unu ursu. Esterioriulu lui insufla simpatia, er primavirea lui este franca si amicabila. — Nu ve mirati dara, ca elu la tote frum'osele muntloru este unu ospe bine primitu. Ast'a cun'osce de ja tote car'ile muntloru. ca noi stradele orasiului in care ne afl'amu, cun'osce tota stanc'u, totu pisculu, tote v'ail'e, tote colibele — si tote pastoritiele. — Elu scie, care fetisi'ora ce prima,

ce marama, ce rochia iubescel' mai multu; scie care f'eta pe cine are dragutiu, in care coliba se gatescel' mai bunu casiu, care f'eta canta mai sonoru si care are ochi mai straluciti. Pachetulu de pre umerii lui este unu bazaru intregu. Poti s'el' gasesci intr'insulu totu ce dorescel' o anima simpla dintre munti. — De la elu cupera fetiorii anelulu de credintia si totu la d'insulu se afla de vendiare pandi' a pentru morti. — Cu unu cuventu elu este negut'itoriulu muntelorulu, ma l'amu pote numi si respanditoriulu civilisatiunii intre munteni. — Astu-feliu sunt modistii muntloru!

Gacitura numerica.

De Anastasi'a Leonovicu.

14I2I2III 8I 8V7II 13I 4IV7I6III 3V62II2III,
3II-I 24I III'6 3138I1IIIII 6III13II 12II13I2V 6V
14II2III
5II624V 2IIIII4'I 1IV324I 3III 6III2II46I4II
II8V52I2III 13V 2IV2III, 11IIIII 7III13V IV4III
7I4II;
12II13I 1II2III III61III610II 1II2III 11III 11II-
4III13III2III
8I 12III6 13IV624I III613IIII-1II2III 13I12II
7I4II2III!
12II 13I2V III6 3138I1IIIII 5II I13II32V 5I7II62V
7III 14III9II 13V 11I8I 7II410II2III III6 7IV-
47II62V!
10IIIV4I0IIIV 14V133IIII.

Deslegarea gacituri de siacu din nr. 8.

Apoi sorior'a aduce-si a minte:

Sel' caute repausu prin triste morminte;

Si langa movil'a parintiloru ei

Conduce pe fratii, seraci mititei!

Asie li vorbescel' cu v'ocel' uimita:

„Aici dormel' tat'a si mam'a iubita

Aici langa d'insii si noi sel' dormimu

Si mane pe strade de nou sel' cers'imu!“

Post'a Redactiunii.

Mortea lui Ladislau Corvinulu nu e rea, dar ni se pare, ca ai pre imitatu pe unu poetu strainu, pentru aceea nu o vomu public'a.

„La mormentulu...“ se va public'a, inse numai cele optu strofe din inceputu. Celelalte sunt de prisosu.

Versurile: Necasulu meu, — Unu suspinu, — Unu visu in gradina, — Catra vera, — nu se potu public'a.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. Piati'a Pesciloru, Nr. 9.